

VIII. Relații științifice internaționale

Evoluția sectorului de cercetare-inovare înregistrată în anul de referință a contribuit la accelerarea participării comunității științifice din Republica Moldova în cadrul cooperării științifice internaționale.

Creșterea rolului cercetării-inovării în procesul general de dezvoltare a economiilor și societăților moderne a fost deja conștientizată de majoritatea statelor. Acest fapt se reflectă și asupra politicii lor externe, în cadrul căreia cooperarea tehnico-științifică este tot mai intens promovată.

În noiembrie 2008, Comisia Europeană a dat publicității Comunicarea „Cadrul strategic european privind cooperarea științifică și tehnologică internațională”, în care colaborarea științifică internațională este considerată a fi o prioritate a politicii europene în domeniul cercetării-dezvoltării. În ultimii ani, statele dezvoltate și cu un înalt potențial de absorbție a rezultatelor științifice au lansat conceptul *diplomației tehnico-științifice*, destinat consolidării poziției acestora în calitate de poli de creștere economică și dezvoltare.

Relațiile științifice internaționale ale A.Ș.M. se bazează exclusiv pe direcțiile prioritare ale politicii externe a țării noastre. În condițiile unei conlucrări eficiente cu MAEIE și misiunile diplomatice ale Republicii Moldova acreditate peste hotare, cu concursul nemijlocit al organizațiilor din sfera științei și inovării, s-a reușit promovarea științei autohtone în străinătate în calitate de element indispensabil al consolidării poziției internaționale a țării în ansamblu.

În 2008 au fost depuse eforturi în vederea dezvoltării domeniilor tradiționale de cooperare, dar și în vederea identificării noilor direcții și forme ale relațiilor științifice internaționale.

Evenimentul care a marcat prin importanța și amploarea sa cooperarea internațională în sfera științei și inovării în 2008 a fost **Conferința internațională cu genericul „Politici în domeniul științei și educației”**, organizată în perioada 18-21 septembrie 2008, cu participarea miniștrilor educației și științei, președinților Academiiilor de Științe din statele Europei Centrale și de Sud-Est, din Caucaz, Balcani, CSI și Țările Baltice, experți din cadrul Comisiei Europene și SUA.

La eveniment au fost prezenți 74 de reprezentanți din 24 de țări din aceste regiuni, din cadrul a 9 organizații internaționale și 120 de participanți din Republica Moldova, inclusiv reprezentanți ai ambasadelor acreditate la Chișinău. Forul a constituit efortul comun al A.Ș.M., Ministerului Educației și Tineretului al Republicii Moldova, Oficiului UNESCO din Moscova, Fondului American de Cercetări Civile și Dezvoltare (CRDF), Asociației de Cercetare și Dezvoltare din Moldova (MRDA), Inițiativei Central Europene și Oficiului Naval de Cercetări Globale (ONRG). Pentru prima dată s-a reușit întrunirea în cadrul

aceluiași format a factorilor decizionali și experților din domeniile educației și științei reprezentând aceste regiuni distincte. Totuși, pe parcursul lucrărilor Conferinței s-a dovedit existența multor subiecte și provocări comune. Evenimentul a fost inclus și în calendarul Președințiilor R.M la Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEEC) și la Inițiativa Central Europeană (Hotărârea Guvernului nr. 170 din 16.02.08). În cadrul reuniunii a fost lansat oficial Codul Învățământului al Republicii Moldova.

Lucrările Conferinței au fost axate pe următoarele secțiuni: (1) Consolidarea impactului internațional al politicilor naționale de cercetare și educație; (2) Creșterea rolului cercetării în cadrul învățământului superior; (3) Dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere; (4) Stoparea și inversarea „exodului specialiștilor de înaltă calificare”.

Manifestarea a constituit o continuare logică a Conferinței Academiiilor de Științe din Europa de Est și de Sud-Est cu genericul „Știința globală și politicile naționale: Rolul academiilor”, organizată la 4-5 mai 2007 la Chișinău.

8.1. Cadrul bilateral de cooperare

În 2008, Academia de Științe a Moldovei a continuat șirul acțiunilor pe dimensiunea bilaterală atât în scopul facilitării mobilității cercetătorilor și schimbului de informație tehnico-științifică, cât și demarării unor proiecte comune de cercetare. Lansarea programelor bilaterale de proiecte este realizată în vederea asigurării bazei materiale necesare pentru activități practice de interacțiune cu savanții din cadrul instituțiilor partenere.

Astfel, în cadrul **Acordului de colaborare între Academia de Științe a Moldovei și Fondul de Cercetări Fundamentale din Rusia**, au fost susținute financiar 44 de proiecte de cercetare pentru perioada 2006 - 2007 și încă 45 de proiecte pentru 2008 - 2009. Un acord similar a fost semnat între **A.Ș.M. și Fondul de Cercetări Fundamentale din Belarus**, în baza căruia au fost acceptate spre finanțare 16 proiecte de cercetare pentru anii 2008 - 2009 (Fig.8.1.1).

La 23 octombrie 2008, în cadrul sesiunii a IV-a a Comisiei mixte interguvernamentale de colaborare economică și integrare europeană între România și Republica Moldova, a fost semnat **Programul de colaborare bilaterală în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării**, între **Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică din România și A.Ș.M.**, scopul căruia îl constituie extinderea în continuare a colaborării, consolidarea legăturilor în toate domeniile științei și implementarea realizărilor științifice în domeniile de interes comun. După intrarea în vigoare a Programului, la începutul anului 2009, va fi lansat un concurs bilateral de proiecte moldo-române de cercetare.

În urma consultărilor, dar și cu implicarea Ambasadei Ucrainei în Republica Moldova, la data de 2 decembrie 2008, la Kiev, a fost semnat **Protocolul privind planificarea tematicii și a termenelor de organizare a concursului comun în domeniul cercetărilor științifice fundamentale între Ministerul Educației și Științei al Ucrainei și Academia de Științe a Moldovei** pentru perioada 2009 - 2010. Concursul de proiecte în cadrul acestui program bilateral va fi anunțat la 20 ianuarie 2009.

Un alt mecanism de cooperare bilaterală, desfășurat în baza acordurilor de colaborare tehnico-științifice încheiate între A.Ș.M. și Academiiile de Științe din alte state, este **schimbul echivalent de cercetători**. Astfel, de facilitățile oferite în cadrul mecanismului de schimburi interacademice existente între A.Ș.M. și Academiiile de Științe din România, Rusia, Ucraina, Belarus, Polonia, Ungaria, Austria, Muntenegru, Turcia și Bulgaria au beneficiat 20 de cercetători moldoveni, iar alți 20 de cercetători din străinătate au efectuat stagii de cercetare în Republica Moldova. La acordurile sus-menționate s-au adăugat în 2008 alte două acorduri: **Acordul de colaborare tehnico-științifică între A.Ș.M. și Academia Agricolă din Republica Bulgaria**, semnat la 22 mai 2008 și **Acordul de colaborare științifică între A.Ș.M. și Academia de Științe din Republica Cehă**, semnat la 20 septembrie 2008.

Explorarea posibilităților oferite de Acordurile bilaterale semnate deja a constituit de asemenea o prioritate în anul de referință. În acest sens, academicianul Gheorghe Duca, președintele A.Ș.M., a efectuat în perioada 4-8 mai 2008, o vizită de lucru la **Academia Națională de Științe din Azerbaidjan (A.Ș.A.)**, la invitația Președintelui acad. M. Kerimov. Cu această ocazie, Domnia Sa a participat la Conferința internațională „*Pentru democrație și stabilitate: noi posibilități de cooperare*”, prezentînd, în calitate de moderator al unei secțiuni, un raport amplu cu titlul „*Contribuția științei în procesul de dezvoltare a țării: cazul Republicii Moldova*”. În urma întrevederii cu membrii prezidiului A.Ș.A. a fost reiterată posibilitatea preluării de către Azerbaidjan a experienței Republicii Moldova în procesul de reformare a sferei științei, iar ca răspuns a fost oferit suportul informațional și de consultanță necesar. De asemenea, s-a convenit asupra realizării unui proiect-pilot de implementare a realizărilor științifice moldovenești privind tratarea și purificarea apelor reziduale într-o localitate azeră, în viitor existînd posibilitatea extinderii acestui proiect.

În 2008 a cunoscut o intensificare **cooperarea moldo-germană**. La invitația Ministerului Federal al Educației și Cercetării (BMBF) din Germania, la 14 martie 2008, acad. Gheorghe Duca, președintele A.Ș.M., și membrul corespondent Ion Tighineanu, vicepreședinte al A.Ș.M., au efectuat o vizită de lucru la Bonn. Conducerea A.Ș.M. a avut cîteva întrevederi la nivel înalt cu reprezentanții BMBF, Consiliului German pentru Cercetare (DFG), Centrului European de Studii și Cercetare „Caesar” și Fundației „Alexander von Humboldt”. În cadrul întrevederii cu Michael Schlicht, șeful Direcției Cooperare cu Rusia și statele CSI a BMBF, a fost semnat **Memorandumul de intenții privind cooperarea științifică și tehnologică între BMBF și A.Ș.M.**, în baza căruia a fost lansat un program bilateral de proiecte pentru anul 2009. În urma concursului anunțat, au fost depuse 25 de cereri de proiecte, 10 dintre care au fost selectate pentru finanțare de către experții germani și cei moldoveni (Fig.8.1.1). Totodată, s-a convenit, ca după demararea cu succes a programului bilateral de proiecte științifice, a se semna un Acord de colaborare științifico-tehnologică între Academia de Științe a Moldovei și Ministerul Federal al Educației și Cercetării din Germania. În contextul cooperării moldo-germane se înscriu și următoarele evenimente:

- La 18 februarie 2008, Academia de Științe a Moldovei, de comun cu Fundația Friedrich Ebert și Ambasada Germaniei la Chișinău a organizat Simpozionul internațional „Dezvoltarea externalizării cercetării științifice și inovării în Republica Moldova”. Evenimentul a fost organizat cu scopul de a servi drept cadru de informare, consultare și discuții privind posibilitățile comercializării rezultatelor științifice ale cercetătorilor moldoveni companiilor din străinătate. La eveniment au participat atât experți din Germania, cât și din alte țări europene – consultanți ai marilor companii (ex. Bell Labs, Dupont, Mobil, Monsanto, Nestle, Sohio, Texaco) în strategii de inovare, organizarea afacerilor, manageri în executarea diferitor proiecte din domeniul transferului de tehnologii, inclusiv de tip venture etc.

- Institutul Moldova din Leipzig (Germania), Academia de Științe a Moldovei, în colaborare cu Institutul de Cercetări Viticole Freyburg/Unstrut au organizat, la 16 iunie 2008, Simpozionul moldo-german cu genericul „*Vinuri și Idei*”.

- La 16 decembrie 2008, la Berlin, și-a desfășurat lucrările Conferința științifică „*Dimitrie Cantemir în memoria culturală europeană*”, organizată de Ambasada Republicii Moldova în RFG în cooperare cu Academia de Științe din Berlin-Brandenburg și Institutul Moldova din Leipzig. La eveniment au participat președintele Academiei de Științe din Moldova, academicianul Gheorghe Duca și dr. Victor Țvircun, conferința înscriindu-se în șirul manifestărilor dedicate sărbătoririi în anul 2008 a dinastiei Cantemireștilor. De menționat că la 28-29 noiembrie 2008, Academia de Științe a Moldovei a găzduit Conferința științifică internațională cu genericul „*Cantemireștii – o celebră dinastie din secolele XVII–XVIII*”, organizată de Institutul de Istorie, Stat și Drept al A.Ș.M. cu participarea altor institute academice. La manifestare au fost prezenți circa 200 de cercetători din țară și de peste hotare.

Dinastia Cantemir a fost și subiectul unei reuniuni organizate de către Ambasada Republicii Moldova la Moscova, cu tematica „*Moștenirea dinastiei Cantemir și influența acesteia asupra relațiilor moldo-ruse*”. A.Ș.M. a fost reprezentată de dl academician Teodor Furdui, prim-vicepreședintele A.Ș.M., Domnia Sa participând în aceeași perioadă la lucrările conferinței „*Pronosticul tehnico-științific – un element important în strategia dezvoltării Rusiei*”, organizată de Academia de Științe a Rusiei.

În anul de referință au fost inițiate **noi colaborări cu Regatul Suediei**. Astfel, în perioada 24-28 septembrie 2008, o delegație suedeză compusă din dl Bengt A. Mölleryd, secretarul executiv al Academiei Regale Suedeze de Studii Inginerești (IVA), dna Lotta Thörn și dna Lisa Lundmark, din cadrul departamentului de relații internaționale ale Autorității Suedeze pentru Energie, au efectuat vizite de lucru la A.Ș.M. și la institutele de cercetare (Institutul de Energetică, Institutul de Fizică Aplicată, Institutul de Ecologie și Geografie, Institutul de Tehnologii Alimentare), Universitatea Tehnică a Moldovei, Ministerul Economiei și Comerțului.

Academia de Științe a Moldovei și Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic au organizat, în perioada 13-14 octombrie 2008, seminarul cu genericul „*Cooperarea Republicii Moldova cu Suedia în domeniul științei, transferului tehnologic și nanotehnologiilor*”. Prin această întâlnire bilaterală dintre cercetători și reprezentanți ai sectorului privat se intenționa a se crea și dezvolta relații de colaborare dintre Republica Moldova și Suedia în domeniul științei, transferului tehnologic și nanotehnologiilor, identificarea unui potențial științific inovativ – forță motrice pentru dezvoltarea sectorului industrial, precum și atragerea investițiilor străine. La eveniment au participat 10 reprezentanți ai “Knowledge Foundation” din Suedia, viceministri, oameni de știință și de afaceri din Republica Moldova.

Cooperarea științifică cu savanții din România a cunoscut noi extensiuni sectoriale reciproc avantajoase. În perioada 11-12 aprilie, la Iași și-a ținut lucrările Simpozionul bilateral Iași–Chișinău cu genericul „*Știința și cultura fără frontiere*”, organizat de Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni” al Filialei Iași a Academiei Române, Universitatea „Al. I. Cuza”, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi”, INCĐ Fizica Tehnică, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Universitatea de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa”, Complexul Muzeal Național Moldova. Din partea A.Ș.M. la această manifestare a participat o delegație în componența căreia au intrat m.c. Ion Tighineanu, vicepreședinte al A.Ș.M., acad. Boris Gaina, secretarul științific general al A.Ș.M., acad. Tatiana Constantinov, directorul Institutului de Ecologie și Geografie și alții.

În perioada 13-16 mai 2008, prim-vicepreședintele A.Ș.M., dl academician Teodor Furdui, a efectuat o vizită la București, la Academia Română. Scopul vizitei a fost participarea la Simpozionul internațional „*Energie, mediu – componentele dezvoltării durabile*”. Domnia Sa a prezentat un raport cu genericul „*Problema energiei și mediului în Republica Moldova*”, în care au fost propuse un șir de propuneri menite să îmbunătățească situația în domeniul energetic, al mediului etc.

Cooperarea tehnico-științifică cu SUA reprezintă un aspect important al relațiilor științifice externe promovate în anul de referință. Astfel, în anul 2008, Asociația de Cercetare și Dezvoltare din Moldova (MRDA), partener al Fondului American de Cercetări Civile și Dezvoltare (CRDF), în baza Acordului de cooperare între Guvernul Republicii Moldova și CRDF, a continuat administrarea programelor de granturi CRDF/MRDA. Pe parcursul anului au fost finanțate peste 20 de proiecte în cadrul următoarelor programe de granturi:

- Programul pentru deplasări destinat tinerilor cercetători (MTFP) – 10 proiecte;
- Programul pentru susținerea tinerilor cercetători (MYSSP) – 8 proiecte;
- Programul pentru procurarea echipamentului științific (MERL) – 4 proiecte;
- Programul Centre pentru educație și cercetare în Moldova (CERIM) – 1 proiect.

Suport logistic a fost oferit pentru administrarea a câteva granturi acordate în cadrul programelor directe ale CRDF:

- Programul cooperativ de granturi (CGP) – 2 proiecte;
- Minigranturi în cadrul programului RESC – 2 proiecte;
- Programul pentru asistență a granturilor – 2 proiecte.

A continuat implementarea programului pentru dezvoltarea parteneriatului în sectorul tehnico-științific (STEP), în cadrul căruia a fost organizată a VII-a ședință de lucru a Clubului „Parteneriatul Știință și Business” cu genericul „Tratarea și prelucrarea produselor vinicole secundare”. Acest eveniment a întrunit circa 70 de participanți din sfera businessului și științei, precum și reprezentanți ai structurilor de stat și organizațiilor internaționale. Clubul a fost inițiat cu scop de a oferi oamenilor de știință și antreprenorilor posibilitatea de a dialoga și stabili relații de parteneriat pentru facilitarea implementării rezultatelor științifice.

În cadrul programului STEP au fost elaborate trei cursuri de training pentru cercetători: *Promovarea inovațiilor în cadrul expozițiilor, Elaborarea planului de afaceri al proiectului inovațional și Tehnici de negociere cu parteneri de afaceri*. În 2008 MRDA a organizat două traininguri la care au participat peste 70 de beneficiari de granturi STEP/AITT, reprezentanți ai Incubatorului de inovare și Parcului tehnico-științific.

A fost anunțat concursul de granturi “Parteneriatul Știință și Business” în comun cu Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic. Cele 9 propuneri au fost supuse unei expertize riguroase, constând din două etape de evaluare:

1. Evaluarea de către experții individuali din Moldova și SUA;
2. Prezentarea proiectelor în fața unui juriu compus din experți din Moldova și SUA la cea de-a III-a Conferință de Venture, organizată la 20 octombrie 2008. La conferință au fost prezentate 7 proiecte. Se preconizează a fi acordate 4 granturi care se vor derula pe parcursul anului 2009.

Un aspect important al colaborării bilaterale constă în **activitatea în cadrul comisiilor interguvernamentale de cooperare economică, comercială și tehnico-științifică**.

Astfel, în 2008, A.Ș.M. a fost reprezentată în cadrul ședințelor următoarelor comisii mixte interguvernamentale: moldo-kazahă de colaborare economică; moldo-azeră de colaborare economică; moldo-chineză de colaborare economică; moldo-austriacă de colaborare economică; moldo-cehă de colaborare economică, comercială, științifică și tehnică; moldo-turcă de cooperare comercial-economică; moldo-română de colaborare economică și integrare europeană; moldo-polonă de colaborare economică; moldo-letonă pentru colaborare economică, industrială și tehnico-științifică.

În perioada 11-13 aprilie 2008, secretarul științific general al A.Ș.M., dl academician Boris Gaina a efectuat o vizită de lucru la Praga, Cehia pentru a participa la prima ședință a Comisiei interguvernamentale moldo-cehe pentru colaborare economică și industrială. Cu această ocazie a fost vizitată Academia de Științe a Republicii Cehie.

Pentru gestionarea programelor bilaterale de proiecte a fost instituit **Centrul Proiecte Internaționale al A.Ș.M.**, care, începând cu 2009, va avea drept sarcină oferirea asistenței manageriale și tehnice oamenilor de știință din Moldova sub formă de consultanță, seminare, traininguri și alte activități în cadrul programelor bilaterale și internaționale.

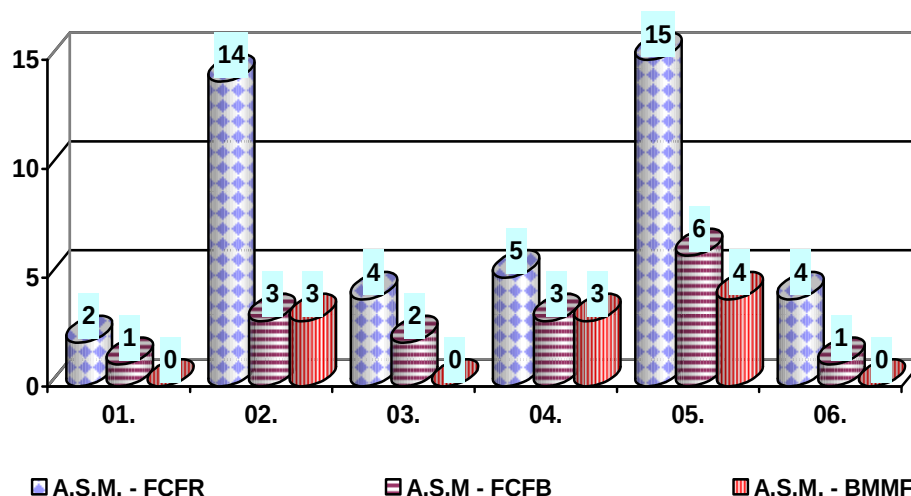

Fig.8.1.1 Proiecte finanțate în cadrul programelor bilaterale dintre A.Ș.M. și Fondul de Cercetări Fundamentale din Federația Rusă (A.Ș.M.-FCFR), A.Ș.M. și Fondul de Cercetări Fundamentale din Belarus (A.Ș.M.-FCFB), A.Ș.M. și Ministerul Federal al Educației și Cercetării din Germania (A.Ș.M.-BMMF) repartizate pe cele 6 direcții strategice ale activității din sfera științei și inovării:

- 01. - Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene;
- 02. - Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă;
- 03. - Biomedicină, farmaceutică, menținerea și fortificarea sănătății;
- 04. - Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară;
- 05. - Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi;
- 06. - Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile.

8.2. Integrarea în spațiul european de cercetare

În condițiile Republicii Moldova, cea mai intensă formă de cooperare tehnico-științifică moldo-comunitară este reprezentată prin asocierea la Programul Cadru 7 pentru cercetare și dezvoltare tehnologică al Uniunii Europene (PC7). Scopul principal al PC7 este consolidarea Spațiului European de Cercetare, fiind un important instrument financiar în procesul de transformare a Europei în „cea mai dinamică și competitivă economie bazată pe cunoaștere”, obiectiv stabilit în *Agenda de la Lisabona*.

Anul 2008 reprezintă un an important în istoria relațiilor în domeniul cercetării și inovării dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. La 13 martie 2008, președintele A.Ș.M. acad. Gheorghe Duca, a avut o întrevedere cu dl. Alessandro Damiani, directorul Unității pentru Dimensiunea Internațională a Programului Cadru 7, în cadrul Directoratului General pentru Cercetare al Comisiei Europene. Ulterior activitățile comune au căpătat o evoluție ascendentă. La 29 mai 2008, în adresa Comisarului european pentru cercetare a fost expediat demersul oficial din partea Republicii Moldova, semnat de doamna Prim-ministru Zinaida Greceanîi, în vederea asocierii țării noastre la PC7.

În perioada 26-28 iunie, dl membru corespondent Ion Tighineanu, vicepreședinte al A.Ș.M., s-a aflat într-o vizită de lucru la Bruxelles, cu ocazia celei de-a șasea reuniuni a Subcomitetului nr.4 Uniunea Europeană – Republica Moldova „Energie, Mediu, Transport și Telecomunicații, Știință și Tehnologie, și Instruire și Educație”. În cadrul vizitei, a avut loc și o întrevedere cu dna Mary Minch, Director pentru Cooperare Internațională din cadrul Directoratului General pentru Cercetare al Comisiei Europene.

La 10 septembrie 2008, academicianul Gheorghe Duca, Președintele Academiei de Științe a Moldovei, împreună cu Andrei Stratan, viceprim-ministru, Ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene, au avut o întrevedere cu **Janez Potočnik, Comisarul european pentru știință și cercetare**. Subiect al discuțiilor dintre părți a constituit-o asocierea Republicii Moldova la Programul Cadru 7 al Uniunii Europene pentru cercetare și dezvoltare tehnologică. În cadrul întrevederii, președintele A.Ș.M. a prezentat ultimele evoluții înregistrate în sfera de cercetare-inovare din Moldova, reiterând aspirația comunității

științifice de asociere la PC7. La rîndul său, Janez Potocnik a exprimat susținerea din partea Comisiei a acestui proces, sugerînd începerea în perioada imediat următoare a discuțiilor privind detaliile tehnice ale asocierii.

La 24 septembrie 2008, Comisia Europeană a lansat o comunicare către Consiliu și către Parlamentul European cu genericul „Un cadru strategic european pentru cooperare științifică și tehnologică internațională” (lansat la Bruxelles, 24.09.2008, COM (2008) 588 final), în care Comisia salută stabilirea dialogurilor cu țările partenere Politicii Europene de Vecinătate care solicită acest lucru și care nu au încheiat cu CE un acord bilateral privind știința și tehnologiile, în vederea unei posibile asocieri a acestora la PC7.

Astfel, în data de 14 noiembrie 2008, la Bruxelles, a avut loc **prima ședință tehnică privind pregătirea posibilei asocieri a RM la PC7**, cu participarea experților DG Cercetare, DG Relații Externe, A.Ș.M. și Misiunii RM pe lîngă Comunitățile Europene. În cadrul întrevederii partea moldavă a fost informată despre conținutul unui memorandum-tip de înțelegere privind asocierea, drepturile și obligațiile unui stat asociat la PC7 și structurile la a căror lucrări vor participa și delegați din Republica Moldova. De asemenea, delegația A.Ș.M. a informat partea europeană despre eforturile depuse pe plan intern în vederea eficientizării participării comunității științifice la PC7.

Ulterior, urmare a consultărilor cu reprezentanții Directoratului general pentru cercetare, a fost elaborat un plan de măsuri cu titlul „**Inițiativa Moldovei pentru Excelență în Cunoaștere**”, ce are drept

obiectiv general creșterea nivelului de participare a cercetătorilor moldoveni în cadrul proiectelor PC7, dar și creșterea vizibilității internaționale a comunității științifice din Moldova, promovarea competențelor organizațiilor de cercetare autohtone la nivel internațional, organizarea de activități de sprijin pentru promovarea participării în proiecte europene, astfel contribuind la integrarea comunității științifice din Republica Moldova în spațiul european de cercetare. În cadrul acestui

plan de măsuri s-a reorganizat structura rețelei Punctelor Naționale de Contact pe tematici prioritare și programe specifice ale PC7, rețea recunoscută de Comisia Europeană drept sistemul principal de informare și comunicare cu privire la PC7.

Experții selectați în calitate de Puncte Naționale de Contact pe domenii sectoriale PC7 au participat în concursul anunțat de către Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al A.Ș.M. La prima etapă, persoanele selectate vor fi susținute prin intermediul proiectului „Crearea infrastructurii de eficientizare a participării comunității științifice din Republica Moldova la Programul Cadru 7” ce va fi derulat în 2009.

În data de 28 noiembrie 2008 a avut loc ședința de lucru a persoanelor responsabile de relații internaționale din cadrul Institutelor A.Ș.M. (inclusiv cîteva universități) cu genericul „Inițiativa Moldovei pentru Excelență în Cunoaștere”, organizată de Direcția Integrare Europeană și Cooperare Internațională a A.Ș.M.. La ședință a fost prezentat planul de acțiuni pe termen scurt „Inițiativa Moldovei pentru Excelență în Cunoaștere” și Programul Cadru 7.

Urmare a consultărilor cu reprezentanții Comisiei Europene, o atenție deosebită se acordă *Programului IRSES* (International Research Staff Exchange Scheme) – una din Acțiunile Marie Curie a Programului Cadru 7. Un nou apel al acestui program de schimb internațional de cercetători a fost lansat în data de 25 noiembrie 2008 și vizează anume țările incluse în Politica Europeană de Vecinătate. În acest sens au fost organizate cîteva seminare de lucru și se diseminează permanent informație prin intermediul paginii web a A.Ș.M.

La 12 decembrie 2008, A.Ș.M. de comun acord cu USMF „Nicolae Testemițanu” a organizat un *seminar de informare privind oportunitățile de colaborare internațională în domeniul sănătății oferite de PC7*. Prezentarea a fost efectuată de dl dr. Indridi Benediktsson, specialist în aspecte internaționale ale cercetării în domeniul sănătății, din cadrul Directoratului General pentru Cercetare al Comisiei Europene.

În 2008 au continuat și s-au finalizat proiectele PC6 ce au avut drept scop intensificarea cooperării tehnico-științifice dintre noile state independente și Uniunea Europeană. Astfel, în cadrul proiectelor NIS-NEST („New and Emerging Science and Technology in NIS”) și ERANIS au fost continuate acțiunile de dezvoltare și promovare a participării la PC7 prin organizarea seminarelor, consultarea în procesul de scriere, management al proiectelor PC7, stabilire a rețelelor transnaționale de cercetare-dezvoltare cu instituțiile din

Rusia, Ucraina, Moldova și Belarus prin organizarea evenimentelor de brokeraj, crearea unei baze de date a cercetătorilor din spațiul Europei de Est, pentru facilitarea stabilirii de parteneriate cu cercetători din țările membre UE. Astfel, în perioada 9-10 octombrie 2008 a avut loc un eveniment de *brokeraj* organizat de Punctul Național de Contact al Poloniei pentru PC7, în Varșovia, Polonia. La acest eveniment au participat experți din statele-membre ale UE (Polonia, Estonia, România, Germania, Grecia, Spania, Portugalia, Franța, Lituania, Bulgaria) și din CSI (Republica Moldova, Rusia, Ucraina și Belarus). Scopul acestui eveniment a fost de a crea o posibilitate pentru savanții din organizațiile de cercetare din CSI pentru a stabili parteneriate strategice în domeniul științei și tehnologiei și promovarea lor în viitoarele proiecte PC7 în domeniile de cercetare ce țin de: agricultură și biotehnologii; energie; tehnologii informaționale și de comunicare; nanomateriale, nanotehnologii și materiale noi.

Aceste eforturi au fost continuate prin intermediul noului proiect PC7 „**S&T International Cooperation Network for Eastern European and Central Asian countries**” (IncoNet EECA), ce are drept scop crearea unui cadru de cooperare, schimb de cunoștințe și experiență dintre persoanele responsabile de promovarea PC7 din țările participante în proiect: 23 de instituții din 21 de țări ale Uniunii Europene, Europei de Est și Asiei Centrale, printre care și Academia de Științe a Moldovei, în calitate de instituție-gazdă a rețelei de Puncte Naționale de Contact în Republica Moldova.

De asemenea, în cadrul proiectului IncoNet EECA au fost lansate diverse instrumente de promovare a cooperării tehnico-științifice dintre Uniunea Europeană, Europa de Est și Asia Centrală, printre care portalul www.increast.eu. Un eveniment important de brokeraj cu genericul „Path to Europe” a avut loc în perioada 2-3 decembrie 2008, la Astana în Kazahstan, în domeniul alimentației, agriculturii și biotehnologiilor, cu participarea a cca 150 de cercetători din UE și țări asociate la PC7 (Albania, Germania, Franța, Belgia, Bulgaria, Grecia, Israel, Italia, Lituania, Marea Britanie, Polonia, Portugalia, România, Serbia, Slovacia, Spania și Turcia) și țările EECA (Armenia, Kazakhstan, Kirgîzstan, Republica Moldova, Rusia, Tadjikistan, Uzbekistan și Ucraina).

De la lansarea PC7, au fost depuse 63 de proiecte cu participarea partenerilor din Republica Moldova, dintre care 10 au fost admise (Sănătate – 1, Tehnologii informaționale și de comunicare – 1, Transport – 1, Acțiuni Marie Curie (IRSES) – 1, Infrastructuri de cercetare – 2, Cercetare în beneficiul IMM-urilor – 1, Cooperare internațională – 4).

Un alt instrument important de promovare a parteneriatelor europene și internaționale este considerat a fi COST – un cadru european de cooperare tehnică și științifică – finanțat din bugetul alocat pentru Programul Cadru 7. Astfel, la 19 februarie 2008 a avut loc un *seminar de informare privind oportunitățile de cooperare în domeniul tehnico-științific oferite de COST*, cu participarea domnului Günter Siegel din Oficiul COST, Bruxelles.

În contextul implementării Planului de Acțiuni RM-UE, în data de 17 ianuarie 2008, A.Ș.M., în colaborare cu clubul consulilor și atașatilor economico-comerciali „Trade Club” Moldova, a organizat întrunirea cu genericul „*Transfer tehnologic fără frontiere*”. Scopul acestui eveniment a fost informarea reprezentanților Corpului Diplomatic acreditat în țara noastră privind elaborările tehnico-științifice, realizate în cadrul Secției de Științe Fizice și Inginerești a A.Ș.M., facilitarea cooperării și transferului tehnologic, stabilirea contactelor cu centrele de cercetare-inovare și cu oamenii de afaceri din țările respective în vederea implementării acestor rezultate.

În contextul Planului de acțiuni pentru anul 2008 privind implementarea **Strategiei de comunicare cu privire la integrarea europeană a Republicii Moldova, segmentul cercetare-inovare**, au avut loc următoarele evenimente:

La 17 aprilie 2008, Direcția integrare europeană și colaborare internațională a organizat o ședință de lucru cu reprezentanții comunității științifice la tema: „Strategia de comunicare cu privire la integrarea europeană a Republicii Moldova pentru anul 2008, segmentul cercetare-inovare”. La ședință a fost prezentată Strategia de comunicare privind integrarea europeană a Republicii Moldova pentru anul 2008, elaborată de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, a fost discutat Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de comunicare cu privire la integrarea europeană a Republicii Moldova pentru anul 2008, segmentul cercetare-inovare și a fost prezentată comunicarea privind oportunitățile oferite de PC7 în sfera științei și inovării. La 8 mai, Institutul de Filosofie, Sociologie și Științe Politice al A.Ș.M. a organizat o masă rotundă, consacrată Zilei Europei. La 23 mai 2008, laboratorul Probleme ale integrării economice din cadrul Institutului de Economie, Finanțe și Statistică a organizat o masă rotundă cu genericul „Integrarea economică și științifică a Moldovei în spațiul de cercetare european”. Institutul de Economie, Finanțe și

Statistică al A.Ș.M. și Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a organizat la 18 noiembrie 2008 expoziția cu genericul „Moldova – Letonia: legături științifice și istorico-culturale”.

8.3. Cooperarea multilaterală

ALLEA și Uniunea Academică Internațională (UAI)

În perioada 16 - 20 aprilie 2008, președintele A.Ș.M., dl academician Gheorghe Duca, a participat la Adunarea anuală a ALLEA, la Madrid, Spania. În urma deciziilor adoptate s-a hotărât inițierea unui proces de reformare internă a organizației pe parcursul anului 2009.

În perioada 28 mai – 2 iunie 2008, vicepreședintele A.Ș.M., dna doctor habilitat Mariana Șlapac a efectuat o vizită de lucru la Bruxelles, Belgia, pentru a participa la cea de-a 82-a Asamblée Generală a Uniunii Academice Internaționale. Drept rezultat, s-a convenit participarea A.Ș.M. în unul din proiectele desfășurate sub egida UAI.

Comunitatea Statelor Independente (CSI)

În cadrul formatului oferit de CSI au avut loc un șir de consultări privind consolidarea bazei instituționale de cooperare tehnico-științifică. De asemenea, în legătură cu preluarea președinției Republicii Moldova la CSI, au fost propuse măsuri în vederea elaborării unui plan de acțiuni în acest sens pentru anul 2009. În perioada 1-3 octombrie 2008, la Bișkek, Republica Kîrgîzstan, a avut loc Reuniunea conducătorilor organizațiilor de stat pentru știință și tehnică a statelor-membre CSI, cu participarea reprezentanților MAAH (Asociației Internaționale a Academiei de Științe). A.Ș.M. a fost reprezentată de către dl dr. hab. Ion Guceac, șef al Direcției politice, management și monitorizare în sfera științei și inovării.

La 2 decembrie 2008 a avut loc ședința anuală a Asociației Internaționale a Academiei de Științe (MAAH), cu participarea Președinților Academiei de Științe a țărilor membre, Academia de Științe a Moldovei, fiind reprezentată de dl academician Gheorghe Duca. În cadrul ședinței a fost prezentat raportul anual privind rezultatele activității MAAH de către președintele în exercițiu al Asociației, dl academician Boris Paton, președintele Academiei Naționale de Științe a Ucrainei. Totodată, au fost adoptate un șir de hotărâri privind eficientizarea activității Academiei reprezentate.

Institutul de Istorie, Stat și Drept al A.Ș.M., Institutul de Istorie Universală al Academiei de Științe a Rusiei și Asociația internațională a institutelor de istorie ale statelor CSI au organizat la 9-10 iunie 2008, la Chișinău, Reuniunea directorilor institutelor de istorie din CSI cu genericul „Istoria și problemele formării societății civile în statele postsovietice”. La acest dialog au participat savanți notorii din CSI și din astfel de țări europene ca Finlanda, Estonia și Bulgaria.

În perioada 29-31 octombrie 2008, la Chișinău, s-a desfășurat Congresul II internațional al fiziologilor din țările CSI cu genericul „Fiziologia și sănătatea omului”. Manifestarea a fost organizată de Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie al A.Ș.M., Academia de Științe a Rusiei (A.Ș.R.), Institutul de Imunofiziologie al A.Ș.R., Asociația Societăților de Fiziologie ale Țărilor CSI. La acest for științific au participat circa 250 de savanți, inclusiv din străinătate – 140.

Institutul Unificat de Cercetări Nucleare din Dubna

Promovarea cercetărilor în domeniul studierii proprietăților fundamentale ale materiei se datorează în mare măsură colaborării fructuoase între A.Ș.M. și Institutul Unificat de Cercetări Nucleare din Dubna, Rusia. Astfel, în 2008, patru tineri din Republica Moldova au obținut burse de studii de masterat la Dubna, în urma concursului anunțat de Academia de Științe a Moldovei în perioada 15 aprilie – 14 mai 2008. La ultima ședință a Comitetului reprezentanților plenipotențari ai statelor-membre ale Institutului Unificat de Cercetări Nucleare din Dubna, regiunea Moscovei, cu statut de centru internațional de excelență, cu participarea nemijlocită a dlui membru corespondent Ion Tighineanu, vicepreședinte al A.Ș.M., a fost abordată problema datoriilor acumulate de Republica Moldova pe parcursul a 12 ani (1992 – 2003) – în calitate de cotizații de țară-membră. În urma consultărilor a fost adoptată decizia de a anula aceste datorii.

Programul Știința pentru Pace și Securitate (SPS) al NATO

În perioada 11-13 martie 2008, președintele Academiei de Științe a Moldovei, dl academician Gheorghe Duca a participat la reuniunile organizate de către Comitetul Știința pentru Pace și Securitate a NATO, ce au avut loc la Cartierul General al Organizației Nord-Atlantice, la Bruxelles.

Academia de Științe participă anual la Forul Internațional al Comitetului NATO Știința pentru Pace și Securitate, în formatul CPEA. Desfășurat la 11 martie 2008, Forul Științific privind securitatea mediului

înconjurător, a demonstrat încă o dată importanța științei în asigurarea securității mediului înconjurător, în mod special prin implementarea diferitor programe în domeniul dat, datorită cărora s-au obținut rezultate concrete. În cadrul Agendei Diviziunii Diplomatiei Publice a fost specificat locul important acordat cercetării științifice ce poate fi utilizată drept un instrument în formarea opiniei publice. Elementul inovațional al Forului a constatat în discuția și analiza securității mediului înconjurător cu experții militari.

În cadrul reuniunii privind Prioritățile Programului Știință pentru Pace și Securitate, ce a avut loc în data de 12 martie curent, reprezentantul național SPS al Republicii Moldova, a expus prioritățile țării noastre. Academicianul Gheorghe Duca, președintele A.Ș.M., a exprimat grațitudine Alianței pentru cooperare în cadrul Programului SPS, referindu-se la cooperarea practică cu structura menționată, acordând atenție deosebită proiectelor deja implementate în Republica Moldova și celor ce prezintă interes prioritar pentru securitatea țării și protecția mediului înconjurător.

În cadrul Programului SPS al NATO, sunt derulate câteva proiecte de cercetare, implementate de către Institutul de Geologie și Seismologie al A.Ș.M., Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor al A.Ș.M., Institutul de Energetică al A.Ș.M. și RENAM. În 2008 au fost depuse spre finanțare 4 proiecte de cercetare.

Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.774-20 din 6 iulie 2006 privind instituirea Grupurilor Specializate de Lucru, Academia de Științe a Moldovei coordonează Grupul Specializat de Lucru privind Securitatea prin Știință și protecția mediului și este responsabilă de monitorizarea procesului de implementare a acțiunilor prevăzute în capitolul III al Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) Republica Moldova – NATO, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1506 din 29.12.2006.

În procesul de implementare a obiectivelor capitolului III – Securitatea prin Știință și Protecția Mediului, al IPAP Republica Moldova – NATO, merită a fi menționat faptul că se depun eforturi în asigurarea transparenței în cadrul Strategiei Naționale de Informare în materie de securitate și apărare, inclusiv la tematica NATO (obiectivul 3.1.1. – 3.1.2.).

În 2008, a fost creat Punctul Național de Contact NATO Programul Știință pentru Pace și Securitate în incinta Academiei de Științe, fapt ce va stimula participarea comunității științifice la programele SPS prin informarea despre cele mai recente evenimente și propuneri de proiecte (participări la activitățile organizate de NATO Research and Technology Organization, NATO School, modificări în procesul de aplicare a unui grant, proiect etc.) Totodată, sunt organizate seminare practice și zile de informare privind oportunitățile științifice oferite de Alianță. Crearea Punctului Național de Contact în cadrul Academiei de Științe a Moldovei are drept obiectiv principal familiarizarea comunității științifice din Moldova cu programul științific NATO, difuzarea informației despre concursurile științifice anunțate, acordarea ajutorului practic în căutarea partenerilor peste hotare și în perfectarea formularelor de participare, monitoringul realizării proiectelor în derulare, inclusiv a întocmirii dărilor de seamă etc.

La 20 mai 2008 a fost desfășurat workshop-ul internațional cu genericul „Armonizarea hazardurilor seismice și reducerea riscurilor în țările sub influența focarului de cutremur Vrancea”, organizat de către Institutul de Geologie și Seismologie, în baza proiectului finanțat de NATO, stipulat în IPAP, cu participarea experților din Germania, România, Italia, Turcia, Bulgaria.

La 23-25 septembrie 2008, Republica Moldova a fost reprezentată pentru prima dată în cadrul Reuniunii Anuale a Consiliului NATO în domeniul Tehnologiilor și Cercetării (CTC), organizată pentru țările-membre al programului Parteneriatul pentru Pace (PpP), cele al Dialogului Mediteranean inclusiv pentru țările de contact și a reprezentat un imbold semnificativ pentru implicarea țării în evenimentele propuse de Organizația NATO pentru Tehnologii și Cercetare (OTC), în special în activitățile de cercetare tehnico-științifică. Din partea Republicii Moldova a participat dl Igor Cojocar, director al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale al Academiei de Științe a Moldovei. Obiectivul principal al vizitei a fost informarea detaliată cu privire la activitățile OTC, precum și posibilitățile de cooperare în domeniile de studiu, accesibile pentru țările Parteneriatului pentru Pace. O atenție sporită a fost acordată stabilirii relațiilor dintre OTC și țările partenere ale NATO. În scopul edificării relațiilor bilaterale, a fost organizată o întrevedere cu dl dr. Cornelis J.E. Wientjes – responsabil de relațiile cu țările partenere al Agenției NATO pentru Tehnologie și Cercetare (ATC).

În perioada 9-12 octombrie 2008, în incinta Academiei de Științe a Moldovei s-a desfășurat workshop-ul de cercetări avansate cu genericul „Rolul chimiei ecologice în cercetarea poluării și dezvoltarea durabilă”, susținut în cadrul Programului NATO SPS. Evenimentul a fost organizat de către Universitatea Tehnică din Braunschweig, Germania, Academia de Științe a Moldovei, Asociația pentru Cercetare și Dezvoltare din Moldova, Catedra de Industrie Chimică și Ecologică a USM. La eveniment au participat peste 50 de invitați din 13 țări ale Europei și Asiei Centrale.

Vizite realizate în perioada de referință cu implicarea Punctului de Informare a Programului NATO Știința pentru Pace și Securitate:

- 16 mai 2008, vizita delegației Ambasadei României la A.Ș.M., în calitate de punct de contact NATO pentru Republica Moldova. S-a abordat relația dintre Alianța Nord-Atlantică și comunitatea științifică a Moldovei, în contextul participării sale la proiectele Programului Știința pentru Pace și Securitate, solicitând astfel suport și asistență logistică din partea Punctului de Contact NATO. Sub formă de consultări dintre cei prezenți, s-a propus crearea unei conexiuni dintre proiectele înaintate pentru Programul Științific NATO și cele propuse pentru a fi finanțate de Banca Mondială. În ceea ce privește suportul informațional în scopul amenajării sediului Punctului Informațional al Programului NATO din cadrul A.Ș.M., s-a propus ca asistența să fie oferită de către Centrul de Informare și Documentare NATO, cu reședința la Chișinău.

- 10 septembrie 2008, întrevederea de lucru a domnului academician Gheorghe Duca, președinte al A.Ș.M., la Cartierul General NATO cu ofițerul responsabil de relațiile cu Republica Moldova, dna Susanne Michaelis, Director Asociativ al Programului NATO Știința pentru Pace și Securitate, Departamentul Diplomatiei Publice al Alianței Nord-Atlantice.

Vizita la Cartierul General NATO a avut drept obiectiv consolidarea relațiilor dintre Academia de Științe a Moldovei și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord prin participarea savanților moldoveni la activitățile Programului NATO Știința pentru Pace și Securitate.

- 30 septembrie 2008, vizita reprezentantului NAMSA/NATO, domnului Frédéric Peugeot, Managerul Proiectului NATO/PfP/ENVSEC Trust Fund Project privind distrugerea pesticidelor din Moldova și reprezentatul delegației permanente a României la NATO, Claudia Tusa, secretar II. În cadrul întrevederii, s-a propus lansarea celei de-a treia faze a nimicirii pesticidelor, prevăzută în proiectul menționat. Totodată, a fost analizată posibilitatea lansării unui proiect NATO în comun cu savanții din România, cu tematica „Gestionarea calității apelor transfrontaliere”.

Agencia Universitară Francofonă (AUF)

Lansarea clusterului educațional a oferit posibilitatea extinderii relațiilor de cooperare cu Agenția Universitară Francofonă. În februarie 2008, dna Valérie Ciolos-Villemin, responsabilă de AUF Moldova a efectuat o vizită la A.Ș.M. Scopul întrevederii: discutarea posibilităților de aderare a A.Ș.M. la filiala Agenției Francofone Universitare, odată cu deschiderea Universității A.Ș.M.

La 21 octombrie 2008, A.Ș.M. a fost vizitată de directorul Școlii Doctorale Francofone în domeniul Științelor Sociale, din București, Radu Toma. A fost analizată oferta prezentată de a acorda burse și pentru doctoranzii moldoveni în special prin intermediul Centrului de Instruire Universitară, Postuniversitară și Perfecționare.

La 12 noiembrie 2008, a avut loc întrevederea reprezentanților A.U.F. Serge Bellini – recent numit responsabil de antena din Republica Moldova, și asistentul Virginia Revenco cu vicepreședintele A.Ș.M, dr. hab. Mariana Șlapac și secretarul științific general al A.Ș.M, academicianul Boris Gaina. În urma întrevederii s-a decis pregătirea Dosarului de aderare a Universității A.Ș.M. la A.U.F. și expedierea acestuia către reprezentanța A.U.F. București, în vara anului 2009.

Organizația Cooperării Economice la Marea Neagră (OCEMN)

În perioada 5-7 noiembrie 2008, la Borovets, Bulgaria, a avut loc Reuniunea Grupului de Lucru în domeniul științei și tehnologiilor al OCEMN. În calitate de reprezentant al comunității științifice din Republica Moldova, a participat dl academician Anatol Drumea, șef de laborator în cadrul Institutului de Geologie și Seismologie al A.Ș.M.

În cadrul acesteia, fiecare reprezentant național al OCEMN a prezentat pe scurt rezultatele implementării Planului de Acțiuni OCEMN privind Cooperarea în domeniul tehnico-științific în conformitate cu instrucțiunile Declarației Ministeriale de la Istanbul din 2007. Grupul de Lucru a decis ca fiecare coordonator de țară, împreună cu ICBSS (Centrul Internațional de Studii la Marea Neagră), să elaboreze un proiect al Planului de Acțiuni privind Cooperarea în domeniul tehnico-științific și Programul de Lucru al acestuia pentru perioada 2009 – 2013, unde se vor indica obiectivele și sarcinile prioritare ale membrilor OCEMN.

Inițiativa Central-Europeană (ICE)

În anul 2008, Republica Moldova a preluat Președinția a cinci inițiative regionale, printre care și Inițiativa Central-Europeană. Astfel, la 21 ianuarie 2008, în contextul întrevederilor ministeriale sectoriale, a efectuat o vizită la A.Ș.M. dl ambasador Pietro Ercole Ago, director general al ICE. În cadrul întrevederii

bilaterale cu președintele A.Ș.M. s-au discutat prioritățile și activitățile Președinției Republicii Moldova la ICE în domeniul științei și tehnologiei și planul de acțiuni pentru implementarea acestora. La 31 ianuarie 2008, la Chișinău, a avut loc prima Reuniune a Comitetului Coordonatorilor Naționali (CCN) ai statelor-membre ale ICE, în contextul preluării de către țara noastră a Președinției la această organizație. La reuniune au participat reprezentanți ai 18 state-membre, directorul general al Inițiativei, precum și reprezentanți ai Secretariatului Executiv și Secretariatului pentru Proiecte ICE. Domnul academician Gheorghe Duca, președintele A.Ș.M., în calitate de invitat special, a prezentat prioritățile Președinției în domeniul științei și tehnologiilor, în vederea stabilirii măsurilor necesare interconectării activității academice cu soluțiile tehnologice, precum și asigurarea cooperării regionale în domeniu.

La 24 octombrie 2008, Academia de Științe a Moldovei a organizat reuniunea punctelor de contact în domeniul științei și tehnologiilor din cadrul Inițiativei Central-Europene (ICE), cu genericul „Consolidarea cooperării spre o societate bazată pe cunoaștere în regiunea Inițiativei Central-Europene” și a pus în discuție subiecte privind rolul ICE în promovarea unei societăți bazate pe cunoaștere, identificarea noilor forme de cooperare tehnico-științifică, participarea cercetătorilor din statele membre ICE în cadrul programelor spațiului european de cercetare, inclusiv Programul Cadru 7 al Uniunii Europene.

În perioada 27-28 noiembrie 2008, la cea de-a 15 reuniune a Comitetului de Conducere a Centrului Internațional pentru Inginerie Genetică și Biotehnologie (ICGEB) – o organizație internațională, parte a rețelei tehnico-științifice primare a ICE, dedicată cercetărilor avansate și instruire în domeniul biologiei moleculare și biotehnologiei, având drept scop soluționarea problemelor majore ce afectează sănătatea, nutriția, agricultura și dezvoltarea industrială, având sediul principal în Parcul Științific AREA din Trieste, Italia – a fost acceptată în calitate de membru și Republica Moldova, astfel încât cercetătorii din Republica Moldova vor beneficia de facilitățile oferite de Centru pentru investigarea problemelor în domeniul biologiei moleculare și biotehnologiilor.

În ceea ce privește colaborarea în cadrul Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEEC), în perioada 4-5 aprilie 2008, la Sofia, sub auspiciile Președinției Bulgare la SEEC, în cooperare cu Comisia Europeană (TAIEX) și Clubul Politic Balcanic, a fost organizată Conferința internațională cu genericul „Spre competitivitatea regională a Europei de Sud-Est” la care a participat dl membru corespondent Ion Tighineanu, vicepreședinte al A.Ș.M.

Centrul Științifico-Tehnologic din Ucraina (STCU)

La cele două ședințe ale Consiliului de Administrare al STCU din iunie și noiembrie 2008, care au avut loc la Kiev, au fost selectate pentru finanțare încă 3 proiecte cu participarea cercetătorilor din Republica Moldova:

- Proiectul 4073 „Crearea colecției de soiuri de viță-de-vie autohtone libere de boli virotice cu rezistență la factorii stresogeni ai mediului ambiant”, conducător științific dr. Gheorghe Savin, Institutul Național pentru Viticultură și Vinificație. Pe o perioadă de trei ani Uniunea Europeană va aloca pentru realizarea obiectivelor acestui proiect suma de 136 319,0 Euro.
- Proiectul 4509 „Crearea spațiului informațional unic în comunitatea GUAM pentru învățămînt și colaborare tehnico-științifică la distanță”, manager al echipei din Republica Moldova Igor Cojocar, Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, în colaborare cu cercetători din Ucraina, Georgia și Azerbaidjan. Proiectul este pentru un an și valorează 96 425,0 Euro, surse venite din bugetul Uniunii Europene, pentru Republica Moldova fiind prevăzute 13 649,0 Euro.
- Proiectul 4610 „Structuri ale dispozitivelor avansate emițătoare de lumină”, conducător științific dr. profesor Serghei Pyshkin, Institutul de Fizică Aplicată. Costul proiectului este de 249 904,0 USD.

Actualmente STCU finanțează în Republica Moldova 9 proiecte de cercetare-dezvoltare-inovare în sumă de 1 mil. 148 mii Euro. De remarcat, că ședințele Consiliului de Administrare al STCU au loc cu regularitate de 2 ori pe an, în cadrul cărora sunt selectate pentru finanțare noi proiecte.

Din sursele STCU, trei cercetători din Republica Moldova au avut posibilitatea de a participa în perioada 22 - 26 septembrie 2008 la Conferința Internațională „Materials and Coatings for Extreme Performances: Investigations, Applications, Ecologically Safe Technologies for their Production and Utilization”, care a avut loc în Italia, Crimeea.

La 21 octombrie 2008 Centrul Științifico-Tehnologic din Ucraina a organizat o masă rotundă cu genericul „Transferul tehnologic și procesul de comercializare în statele noi independente prin intermediul colaborării internaționale. Comercializarea proprietății intelectuale: noi posibilități”, reuniune care a pus

piatra de temelie în pregătirea specialiștilor responsabili pentru inovații și transfer tehnologic din instituțiile de cercetare.

În perioada 8-19 decembrie 2008 Centrul Științifico-Tehnologic din Ucraina în colaborare cu AGEPI, AITT, Parcul Științifico-Tehnologic „Academica” și Business-Incubatorul „Inovatorul” a organizat cursurile de instruire și perfecționare a persoanelor responsabile de inovare și transfer tehnologic cu genericul „Managementul tehnologic: comercializarea rezultatelor științifice”. Aceste activități se încadrează în Programul STCU de instruire a specialiștilor responsabili de comercializarea rezultatelor cercetărilor științifice, inițiat deja în Ucraina, Georgia și Azerbaidjan, având drept obiectiv cultivarea abilităților manageriale și economice în domeniu. Programul în cauză este complex și prevede o colaborare și perfecționare continuă pe viitor.

Cu suportul financiar al STCU, un cercetător de la Institutul Oncologic a participat în perioada 24 noiembrie – 5 decembrie 2008 la o perfecționare în cadrul NATO – Advanced Study Institute 2008 „Laser Control & Monitoring in New Materials, Biomedicine, Environment, Security & Defense”, care a avut loc în Ottawa, Canada.

La 9-10 martie 2008, în orașul Ljubljana, Slovenia, și-a ținut lucrările Conferința internațională în domeniul tehnologiilor bio-, nano- și de spațiu (cosmice), organizată de Comisia Europeană și Centrele științifico-tehnologice internaționale din Kiev și Moscova. Scopul pe care și l-a propus acest for științific constituie promovarea contactelor de colaborare în domeniile respective în perspectiva integrării țărilor din Europa de Est în Spațiul European de Cercetare. Este semnificativă în acest sens asistarea la conferință a Comisarului pentru cercetare al UE, Janez Potocnik. Țara noastră a fost reprezentată de membrul corespondent Ion Tighineanu, vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei, care în raportul său a informat asistența cu privire la reforma sferei științei și inovării în Republica Moldova, participare finanțată de către STCU.

Banca Mondială

La 10 iunie 2008 a avut loc o întrevvedere între reprezentanții comunității științifice și dna Melanie Marlett, directorul de țară al Băncii Mondiale pentru Moldova. În cadrul acestui dialog acad. Gheorghe Duca, președintele A.Ș.M., a accentuat necesitatea cooperării instituțiilor de cercetare din țara noastră cu Banca Mondială, existând în acest sens o experiență bună de colaborare cu alte organizații și fonduri internaționale de susținere a științei. Drept argument Domnia Sa a făcut o trecere în revistă a unor proiecte internaționale de succes în domeniul științei, inovării și al transferului tehnologic la care participă savanții moldoveni. Dna Melanie Marlett, la rândul ei, a informat audiența cu privire la scopurile și obiectivele pe care și le propune în activitatea ei echipa de țară a Băncii Mondiale în Republica Moldova. De asemenea, dna Marlett s-a referit și la unele proiecte de importanță majoră pentru țara noastră, finanțate de Banca Mondială în comun cu alți donatori, care vizează: gestionarea finanțelor publice; alimentarea cu apă și salubritate; educația de calitate în localitățile rurale; investiții și servicii rurale; energetica – diverse aspecte etc.

La 18 decembrie 2008, în cadrul Academiei de Științe a Moldovei a fost organizată Conferința virtuală privind depășirea crizei prețurilor la petrol și la produsele alimentare în Europa și Asia Centrală, organizată în cadrul Global Development Learning Network (GDLN) al Băncii Mondiale. Conferința a fost moderată de dl Gary Fine, specialist principal pentru dezvoltarea sectorului privat, regiunea Europa și Asia Centrală, Banca Mondială, Washington; raportori au fost: Prof. Ulrich Koester, facultatea Economie Agricolă, Universitatea Kiel, Germania; dl Derek Byerlee, ex-consilier principal al Băncii Mondiale, consultantul grupului de cercetare și dezvoltare al Băncii Mondiale; dl Bekzod Shamsiev, economist principal al sectorului Economia Agricolă, Departamentul Dezvoltare Durabilă, regiunea Europa și Asia Centrală, Banca Mondială.

În contextul promovării relațiilor științifice internaționale trebuie să menționăm nominalizarea persoanelor responsabile de relațiile internaționale în cadrul organizațiilor din sfera de cercetare-inovare, fapt ce va conduce nu doar la descentralizarea acestui domeniu, dar și la diseminarea cu succes a informației în acest domeniu și lansarea colaborării sectoriale. În scopul promovării implicării savanților noștri stabiliți în afara țării în dezvoltarea științei autohtone și intensificarea interacțiunii cu comunitatea științifică rămasă în țară, Direcția integrare europeană și cooperare internațională a A.Ș.M. a inițiat proiectul „Dezvoltarea cooperării în cadrul diasporei științifice a Republicii Moldova”. Printre obiectivele proiectului se numără susținerea comunicării și colaborării între cercetătorii moldoveni din străinătate și cei din țară; oferirea mecanismelor de sprijinire a savanților aflați peste hotare în dorința lor de implicare în procesul de inovare

din Moldova; sprijinirea instituțiilor de cercetare din Moldova în vederea implicării lor în proiecte inițiate de instituțiile de cercetare-gazdă ale cercetătorilor plecați.

În perioada de referință a fost creată pagina web dedicată **colaborării științifice internaționale**, întreținută de Direcția integrare europeană și cooperare internațională a A.Ș.M. Această pagina electronică, lansată în august 2007, este zilnic actualizată cu cele mai recente știri din domeniul cercetare-dezvoltare-inovare din Europa, SUA, CSI etc.; cele mai noi oferte de finanțare, burse, programe de granturi de cercetare, proiecte internaționale, conferințe, workshop-uri etc. Site-ul oferă cea mai bogată bază de date din Moldova cu privire la informațiile specializate în domeniul tehnico-științific, oportunitățile și modalitățile de integrare a comunității științifice din țară în spațiul european și cel mondial de cercetare.

